

**Toespraak ter gelegenheid van de internationale conferentie
ORAL HISTORY, DETRAUMATISERING EN RECONSTRUCTIE
Zaterdag 7 juli 2001 Organisatie: Landelijk Platform Slavernijverleden**

Plaats:
Haagse Hogeschool
Johanna Westerdijkplein 75
Den Haag

Door mevrouw Drs. Graand-Galon(socioloog)

Dames en heren, hoogwaardigheidsbekleders, aanwezige marron broeders en zusters, prominenten uit Afrika, Amerika, het Caribische gebied, vrienden en vriendinnen, alle genodigden.

Vandaag sta ik hier als een "Ndyuka Umang Basya" (Ndyuka is een van de marronstammen ten oosten van Suriname en umang-basya is de vrouwelijke medewerker van een dorps hoofd), om U deelgenoot te maken van slechts een klein deel van de overleveringen van de marrons van Suriname, in het bijzonder die van de Ndyuka de stam waartoe ik behoor. Ik ben een pinassi-umang, de lo van mijn moeder is pinassi en die van mijn vader is ansoe.

De titel van mijn betoog is: "Marronage, een alternatief voor ontwikkeling". Omdat er potenties in het marronageproces aanwezig zijn die kunnen leiden tot duurzame ontwikkeling.

De marrons hebben zich vanaf hun aankomst in Suriname bevrijd van de barbaarse vorm van slavernij, het mysterieuze oerwoud ingegaan en vriendschap ermee gesloten. Er zijn zes marronvolken in het binnenland te weten de: Ndyuka, Saamaka, Pamaka, Aluku, Matawai en Kwinti. Deze marronvolken hebben zich bevrijd van een slavernij waarbij, laffe verkrachting, vernedering en geweld tegen de mens normaal was en zelfs met bijbelse passages gerechtvaardigd werden door de slavendrijvers. Ze hebben kracht geput uit elke zweepslag, elke verkrachting, elke vorm van geestelijk geweld om meer weerstand op te bouwen tegen de daders die het niet beter wisten hoe een mens met een andere huidskleur te behandelen, die niet wisten dat zij gelijkwaardig waren. Het oerwoud en de dieren daarin wisten wel dat elk mens ongeacht welk ras of kleur, gelijkwaardig waren. Het oerwoud gaf hun een betere heenkomen en tot heden zijn zij vrienden gebleven en kennen elkaars geheimen. Sommige mensen denken hun geheimen te kennen, maar zij weten wat zij moeten prijsgeven en wat niet.

Ik sta hier als representant van de dochters van marron-moeders als Ma-Aponti, Ma-Pansa en Ma-Kato, die hun zonen met raad en daad hadden bijgestaan toen zij moesten strijden tegen de slavendrijvers die hen hun vrijheid niet gunden. Ze hebben ook adviezen gegeven bij het sluiten van de vrede met de marron groeperingen. Ze bleven achter in het dorp als "kaaka-tiki"(steun). Deze moeders hebben ervoor gezorgd dat de zonen voedsel bij zich hadden als zij maanden lang voor het verdedigen van hun bestaan, ten strijde moesten trekken tegen de slavendrijvers. Ze hadden geen koelkast of een of ander conserveringsmiddel om hun voedsel producten te conserveren, ook hadden zij geen universitaire opleiding, maar ze hebben met hun intellect en dat wat het oerwoud biedt, kennis en vaardigheden ontwikkeld, om hun voedsel maanden lang goed te houden zodat hun kinderen een sterk en gezond leven konden leiden, de prenatale zorg is hun deskundigheid. Deze kennis en vaardigheden zijn tot heden te vinden zijn bij de marrons.

Voorbeelden:

- **a. conservering van voedselproducten zoals cassave.**
Een bekende cassave product is de Mboo.
Het maken van mboo duurt zes dagen. Dit product wordt met zowel bittere als zoete cassave gemaakt.
Het blijft tenminste 1 jaar goed, hoe langer het blijft hoe lekkerder;
- **b. zorg voor te vroeg geboren babies (gezondheidszorg).**
Een baby van bijvoorbeeld zeven maanden wordt warm gehouden door het te bedekken met katoen, de hut

wordt warm gehouden en zo'n kindje wordt op een speciaal manier gevoed tot dat het sterk genoeg is om door de moeder zelfstandig verder verzorgd kan worden. Ze wisten dat deze behandeling noodzakelijk was om te vroeg geboren babies in leven te houden.

Zwangerschappen en bevallingen worden op een zeer deskundige marron wijze begeleid.

Sociaal- culturele en economische organisatie.

De marrons hebben kunnen overleven omdat zij een zeer goed georganiseerd samenlevingsstelsel kunnen vestigen in het oerwoud. Er zijn sociaal-culturele en economische strategieën ontwikkeld om de marron overheid en de samenlevingen in stand te houden. De Ndyka overheid heeft op basis van haar religieus instituut gezorgd voor hun ambtenaren en voor de armen. Vooral in de periode voordat zij volledig in interactie traden met de westerse cultuur in het kustgebied. De marronsamenlevingen zijn sterk gedecentraliseerd. Het lokaalbestuur oftewel dorpsbestuur heeft verre gaande politieke-, sociale en economische verantwoordelijkheid.

In het marron taalgebruik heeft men termen als, integrale aanpak, decentralisatie, sustainable livelihoods, kortom termen die duiden op een bepaalde ontwikkelingsbenadering niet, alsmede ontwikkelingsstrategieën zoals, informatie uitwisseling en diversificatie van inkomen. Nochtans worden ze geïmplementeerd als ik de overleveringen hoor en zie bekijk vanuit de duurzame ontwikkelingsvisie. De marrons hebben zoals ik eerder zei potenties binnen hun sociaal-cultureel en economisch om duurzame ontwikkeling te bewerkstelligen.

Er bestaat echter een grote verwarring waarbij marrons en anderen elkaar niet kunnen begrijpen. De marrons gaan voor overleg, waarbij er goed naar elkaar wordt geluisterd, om elkaar te kunnen begrijpen teneinde de noodzakelijke goede verstandhouding tussen alle betrokkenen bij het slavernijverleden te realiseren om samen verder te gaan. Wij moeten doorgaan totdat wij deze strijd samen winnen. Marronage betekent voor mij samen vechten, volharding, moed, saamhorigheid en overwinnen als elkaars gelijken.

Er is verwarring omdat wij niet een taal hebben, dan bedoel ik hiermee te zeggen dat ondanks het feit dat wij niet dezelfde taal praten, wij meteen begrijpen waar de ander het over heeft. Ook is het belangrijk elkaars taal te kunnen praten. Verschillende talen gebruiken een woord, maar dat woord heeft voor de afzonderlijke talen een andere betekenis.

Willen wij iets bereiken dan moeten we elkaars visies en standpunten met betrekking tot ons slavernijverleden respecteren en op basis van consensus samen werken aan duurzame sociaal-culturele en economische ontwikkeling van alle betrokken partijen.

Kunt u zich voorstellen hoe wij ons voelen:

- om dom genoemd te worden terwijl wij weten dat men ons niet kan begrijpen omdat wij niet hetzelfde taalgebruik, dezelfde cultuur, hetzelfde referentiekader hebben?
- wanneer wij merken dat men ons dingen komt leren die wij via de overleveringen al weten aan te pakken?
- wanneer men zegt dat wij niet willen meewerken aan onze eigen ontwikkeling? Neen, alleen de marrons kunnen zich deze zaken voorstellen en weten hoe zij zich voelen.

Wij beseffen dat wij alle anderen nodig hebben bij de hedendaagse overlevingsstrijd die gevoerd moet worden. Stichting Sabanapeti (stichter Andre Mati-m'mati Pakosie), heeft een deel van de overleveringen van de marrons gepubliceerd, vele andere marrons zijn ook met de overleveringen als grondslag bezig te werken aan een duurzame ontwikkeling van de hedendaagse marrons. Het marronage proces is voor de marrons een continue proces. Samenwerking is hierbij essentieel.

De diverse groeperingen met een slavernijverleden in dit land (Nederland) wil ik hierbij adviseren de handen in elkaar te slaan en de job te doen. Zonder goede samenwerking, een goede verstandhouding en vertrouwen in elkaar zouden de marronsamenlevingen al lang niet meer bestaan. De slavendrijvers zouden de strijd gewonnen hebben. Ze hadden een gemeenschappelijke vijand om te verslaan en een gemeenschappelijk doel te bereiken, welke ze heel goed begrepen.

Groeperingen met een slavernijverleden ongeacht de rol die de afzonderlijke groeperingen speelden tijdens de slavernij, wil ik adviseren het marron voorbeeld te nemen. Geen enkel overleg duurt hun te lang om te overwinnen. Gemaakte afspraken werden consequent nagekomen.

Dank u wel Landelijk Platform Slavernijverleden, dat u mij in de gelegenheid hebt gesteld om dit deel van mijn orale geschiedenis, die ik vanwege overleveringen in mijn familie, aan dit internationaal publiek heb mogen vertellen.

Ik mag u vertellen dat velen in Suriname zich bezighouden met de waarheid van hun slavernijverleden. De overheid heeft reeds maatregelen getroffen om het UNESCO project "Slave Route" uit te voeren.

Naar wat ik van u heb vernomen heeft de Nederlandse regering zich gecommitteerd, hun bijdrage te leveren aan de uitvoering van uw project, betreffende het Nederlands Slavernijverleden.

Gaat u zo door Nederlandse regering, ik ben ervan overtuigd dat, zoals uw land internationaal te boek staat als nummer 1 in het beheersen en onder controle houden van (zee)water, dat u als eerste land er in zal slagen dit grootwerk tot een goed eind zal helpen brengen.

Dank u wel voor uw aandacht.